

שפת אמת ספר בראשית - פרשת ויחי - שנת [תרמ"ז]

במדרש הרועה אותי כו' הגואל אותי הקיש גאולה לפרנסה מה פרנסה בכל יום כו'. פרנסה אינו בגוף בלבד כי גם התחדשות הנפשות בכל יום הוא בכלל פרנסה כמ"ש המחדש בטובו בכל יום מ"ב. וגאולה ג"כ בכל יום שיש בכל יום הארת הגאולה בפרט הגלות שיש בכל זמן איזה הסתר לכל עובד ה' כמ"ש יצרו מתגבר עליו בכ"י ומול זה יש גאולה ג"כ בכל יום כמ"ש גואל ישראל בתפלה לשון הוה. אם כי אינו גאולה שלימה מ"מ נמצא הארת הגאולה בכל יום. והקדים פרנסה לגאולה כמו שהקדים אפרים למנשה כי שם מנשה כי נשני אלקים כל עמלי הוא בחי' גאולה. ואפרים ע"ש הפרני היא פרנסה. ושמעתי מפי מו"ז ז"ל כי ב' ענינים אלו הם סור מרע ועשה טוב ויוסף ה' דרכו להיות מקודם סור מרע. ויעקב אע"ה תיקן שיתן השי"ת פתיחת הלב לתורה הגם שאין מתוקנים כראוי ועי"ז ההארה נוכל אח"כ להיות סור מרע כו'. וזה ענין הקדמת הפרנסה לגאולה כמ"ש:

בפסוק שמעון ולוי אחים בסודם א"ת נפשי. פרש"י כשנתקבצו שבטו של שמעון ואמרו למרע"ה בת יתרו מי התיר לך כו'. ולמה הוצרך רש"י לפרסם דיבורם לגנות ח"ו. אבל מאחר שנק' סוד א"כ לא היו באים בעזות פנים כרשעים ח"ו. רק שהיו רוצים לקרב כוחות הסט"א להקדושה ורצו ג"כ לעשות כמעשה מרע"ה אבל לא כל הרוצה ליטול השם יבוא ויטול. ובאמת ה' לשבטים אלו כח גבורה והיו יכולין להעלות הכל להקדושה. וז"ש אחים כמ"ש אחות לנו קטנה דרשו חז"ל מלשון איחוי ודביקות ע"ש פ' לך לך. אך כח זה צריך להיות מתוך כלל ישראל. לכן אמר אחלקם ביעקב ואפיצם בישראל. ונשאר זה הכח לשבט לוי ומרע"ה שהי' רבן של כל ישראל. ואפשר ג"כ כי ע"י מכירת יוסף לא עלתה בידם לתקן זה הסוד כראוי לכן כ' כי באפם הרגו כו'. ובוודאי גם דברים אלו ה' ברכות כמ"ש ויברך אותם לכל השבטים וכל איש אשר כברכתו שסידר להם כ"א הברכה כפי השייך לו. ולכן מסר כח שמעון ולוי לכלל ישראל כמ"ש:

שפת אמת ספר בראשית - פרשת ויחי - שנת [תרנ"ז]

ב"ה [תרנ"ז]:

בפסוק יהודה אתה יודוך אחיך כו'. כי יהודה הכין הדרך לכל בני ונק' יהודים על שמו. וזה כח הודאה מודה על האמת. ובוזה יכולין להתדבק באמת והיא בחי' אמונה כרע רבץ כארי כו' לומר אפ' בשעת ירידה יש לו התחזקות והתאמצות. וזה החילוק בין יוסף ויהודה דכ' ובידך לגדל ולחזק לכל. יש נושעים ע"י התנשאות ויש ע"י התחזקות. ויוסף נתעלה במדריגה גבוהה. ויהודה ניתן לו החיזוק כמו שהוא והוא גברא דמרי' סיעיל. ולכן כל השם בו עם אות ד'. לומר אשכון את דכא לפי דלית לי' מגרמי' כלום. והי' בו בחי' הביטול לגמרי אל הקב"ה. ועבד מלך מלך. והנה הקב"ה משפיל גאים ומגביה שפלים. ואין הפי' על מי שהוא בעל גיאה בשקר. אך המידה היא כך כי לפי התרוממות הגאים. כך יש בהם בחי' השפלה. והכל עדות על הבורא ית"ש כי לו המלוכה. ולכן אפ' בשרים שלמעלה כך היא המדה. והרי העליונים הם קדושים וכל הנהגת העולם השפל נעשה על ידיהם. ובנ"י התחתונים הם שפלים וכל העולמות מתנהגין ע"פ מעשה התחתונים. וז"ש כי גאה גאה. לאפוקי שאין שום גיאות שלא יהי' בו שפלות כי לפי התרוממות השרים כך היא שפלתם. בלתי הבורא ית' כי גאה גאה. וכן מה שדרשו חז"ל גאות אדם תשפילנו על אדה"ר ויוסף הצדיק. ע"ש זה הכוונה שלפי הגיאות והתרוממות שניתן להם לכן נשפלו כי כך היא המדה. ויהודה הוא שפל וגבוה. ויוסף הוא בחי' זקיפה כמ"ש קמה אלומתי וגם נצבה. ויהודה הכריעה כמ"ש כרע שכב. ואעפ"כ הוא כארי וכלביא. זה גבורת הבורא ית' וידו החזקה ששלח נשמות בנ"י למטה ויש להם כמה מיני שפלות ומחלוקות ומסטינים מלבר ומלגאו. והקב"ה מחזיק אותם. משל לגבור שהעמיד את הקורה ומורה בה חצים. החצים כלים. והקורה עומדת כמ"ש במדרש נצבים. וזה כח מלכותו ית"ש דכ' מלכותך מלכות כל עולמים. בתוך כל העלמות והסתרות אעפ"כ לו המלוכה. וזה ניתן ליהודה ודוד. ואיתא בפסוק וישתחו ישראל על ראש המטה וכן בפסוק ויפלו לפניו כו' הננו לך לעבדים אמרו תעלא בעידני' סגיד לי'. והענין הוא כי המלוכה ניתן ליהודה בקביעות כמו ארי מלך בחיות. ומ"מ השועל שהוא פקח בחכמתו מייעץ גם להארי באיזה זמנים ואז גם הארי משתחוה לו. וכן הוא יהודה מלך. ויוסף שהוא באמת עליו עין ויש זמנים שמתגלה הארת יוסף ואז הכל משתחיים לו. כי ביהודה כ' לא יסור שבט. וכ' וזאת ליהודה. זאת הוא דבר המתקיים תמיד. כי אין עולם מתקיים בלי מלך. אבל יוסף ע"ש התוספות שבא מעולם העליון. וזה לא יוכל להיות תמיד רק בשבתות ויו"ט שמתגלה הארה הנ"ל. ואז מתחברין. ויגש אליו יהודה כמ"ש לעיל במדרש ויגש: